

СТАНОВИЩЕ

от д-р Гургана Кирилова Дачева – професор в СУ „Св. Климент Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
на СУ „Св. Климент Охридски“

по: област на висше образование област на висше образование образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – Стилистика)

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 24/17.03.2023 г. за нуждите на катедра „Български език“ към Факултета по славянски филологии, като единствен кандидат участва Яна Любенова Сивилова.

Яна Сивилова е завършила през 2001 г. висше образование с магистърска степен, специалност Славянска филология – полски профил, във Факултета по славянски филологии на СУ «Св. Климент Охридски». През 2009 г. защитава докторат по общо и сравнително езиковедие в Катедрата по Общо, индоевропейско и балканско езиковедие на СУ „Св. Климент Охридски“. От 2004 до 2011 г. е хоноруван асистент в СУ, а от 2011 е назначена за главен асистент в Катедрата по български език.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

В конкурса за доцент Яна Сивилова се представя с хабилитационен труд (издадена монография) на тема „Археология на фразата“ и 24 публикации с различна проблематика, повечето свързани с темата на хабилитационния труд. Всички те показват траен интерес към избраната тема, както и постоянство в разработването на проблематиката. Яна Сивилова взема активно участие в различни научни форуми (национални и международни).

Трудът на Яна Сивилова на тема „**Археология на фразата**“ представлява интерес както за филолози, така и за по-широк кръг читатели, тъй като разглежда поставения проблем и от филологическа и културологична гледна точка. Хабилитационният труд е в обем от 257 с., като се състои от от увод, четири глави и заключение. В края е предложен индекс на дискутираните фраземи по азбучен ред..

В българската наука *Археология на фразата* е първото цялостно изследване, насочено към произхода на фраземите и тяхната употреба. Книгата се съсредоточава върху лексикализираните словосъчетания, като последователно проучва тяхната етимология и предлага анализ на стилистичните им функции в литературен и нелитературен контекст.

В увода Яна Сивилова представя някои същностни страни на избраната от нея проблематика, изяснява целите и задачите на изследването, обосновава гледната си точка.

В първа глава, която е теоретична, авторката дефинира основното понятие, фраземата, като нерегулярна и рестриктивна единица. Яна Сивилова показва отлично познаване на теоретичните концепции по въпросите, свързани с фраземата и нейните реализации в различни типове контекст.

Във втора глава авторката прави преглед на използваните до момента подходи при изследване на етимологията на лексикализираните словосъчетания. Обърнато е внимание на изрази, проникнали в българския под влияние на античната традиция и библейския текст. Не на последно място тук са проучвани пътищата, по които интернационалната фразеология се установява в българския език. Яна Сивилова проследява задълбочено и професионално различните изрази, като ги анализира целенасочено и последователно.

В трета глава са описани влиянията на съседните балкански (основно на турския език) и останалите европейски езици върху българската фразеология. Принос в тази част е съпоставянето на оригиналните и преводните варианти на текстове, популярни през Възраждането, с оглед на съдържащите се в тях изрази. Тази глава е много интересна за мен, тъй като съчетава фразеология, стилистика и история на българския книжовен език, като поставя акцент върху едно слабопроучено и частично изследвано до този момент езиково равнище.

В четвърта глава подробно върху корпусен материал и собствени записи е изследвана ролята на фраземите във фатическия диалог и наратива. Яна Сивилова прави изключително важни наблюдения, свързани с актуалната разговорна ситуация, като синтезира в изводи своите анализи. Тази глава е всъщност основният принос на авторката към стилистичната проблематика и обогатява досегашните проучвания, като акцентира и на някои нови явления в българската разговорна реч. Лично за мен особено интересни са наблюденията на Яна Сивилова на прогнозата за времето като „формулен жанр (гарантиращ лесното възприемане на определени данни) и неуспешния опит за неговата трансформация“. Не съм попадала досега на подобно изследване от стилистична гледна точка и това за мен е абсолютна находка в книгата. Разбира се, не мога да не отбележа и задълбочените анализи на художествени текстове, като например проучването на романа „Чамкория“ на Милен Русков от гледна точка на фразеологизмите и спецификите на стила му. Все пак по въпросите за стила на конкретен автор е писано много.

ЗаклЮчението представя синтез на анализите на Яна Сивилова и доказва умението му да анализира и синтезира ексцерпирания материал, както и да привлече необходимите теоре-

тични постановки, с които да обоснове наблюденията си. В заключението са формулирани основните изводи от изследването.

Библиографската осведоменост на Яна Сивилова по темата е отлична.

Научните приноси на Яна Сивилова са сериозни и безспорни. Кандидатката за доцент съвестно и задълбочено е изследвала избраната от нея проблематика, като е показала своя професионализъм и интерес към темата. Приложената справка за минималните национални изисквания отговаря на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му. Цитиранията на различни публикации на Яна Сивилова показва авторитетността на изследванията ѝ.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки и препоръки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Идеите и научните приноси, реализирани в публикациите и хабилитационния труд на Яна Сивилова, единствен кандидат в конкурса за доцент по 2.1. Филология (Български език – Стилистика), ДВ, бр. 24/17.03.2023 г., сериозните ѝ научни и професионални качества, справката за националните минимални изисквания за „доцент“ ми дават основание убедено да подкрепя избора на Яна Сивилова в конкурса за доцент и смятам, че представените материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането му и на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. Ще гласувам убедено за избора на Яна Сивилова за доцент по 2.1. Филология (Български език – Стилистика). Смятам, че подбраните от Яна Сивилова научни публикации за конкурса представят нея самата, Катедрата по български език, Факултета по славянски филологии и СУ „Св. Климент Охридски“ достойно и авторитетно.

18.07.2023 г

Проф. д-р Гергана Дачева